

ISTVÁN MONOK

ARISTOKRATI I KNJIŽNA KULTURA 16.–17. STOLJEĆA NA GRANICI DVAJU CARSTAVA

ŠIRENJE MUHAMEDANACA je od 7. stoljeća aktualno političko pitanje u Europi. Prvi osvajački zanos slomljen je kod Poitiersa 732. godine, znatni dio Pirenejskoga poluotoka ostao je međutim pod maurskom vlašću do kraja 15. stoljeća. Tursko napredovanje u smjeru Europe dugo je bilo bez rezultata na Balkanskom poluotoku, međutim 1453. godine pao je Bizant. Mađarsko Kraljevstvo, koje je još u drugoj polovici 15. stoljeća (u vrijeme kraljevanja Matije Hunjadija) bilo na vrhuncu svoje moći, početkom 16. stoljeća postalo je gubitnikom u igri europskih sila, pa su tako Turci 1526. godine u Mohačkoj bitci zadali snažni udarac njegovoj vojsci. Zaposjedanje kraljevske prijestolnice Budima, 1541. godine te istovremeno zauzimanje jedne trećine zemlje, odnosno oblikovanje druge trećine zemlje u samostalnu državu (Erdelj) stvorilo je takvu situaciju u sljedećih 150 godina u kojoj je primarni zadatak vodećih političara toga područja – a time i odlučujući faktor političkog promišljanja – bilo ujedinjenje zemlje. To ponovno ujedinjenje konačno je uspjelo krajem 17. stoljeća tako što je područje srednjovjekovnog Mađarskoga Kraljevstva postalo dijelom Habsburškoga Carstva, a Erdelj je dobio status velike kneževine. U borbi koja je trajala skoro dva stoljeća Karpatski bazen je često bio područjem ratnih operacija, posebno teške borbe vođene su u vrijeme Petnaestogodišnjeg rata (1592.–1606.).

PROTESTANTIZAM I KATOLICIZAM

Protestantske ideje koje su se širile od početka 16. stoljeća ubrzo su postale poznate u Ugarskoj.¹ Poglavari Katoličke crkve, zamalo cijela hijerarhija, pala je u Mohačkoj bitci, većinsko njemačko stanovništvo slobodnih kraljevskih gradova simpatiziralo je Lutherova učenja, borba dvaju kraljeva u nadmetanju za vlast – Ferdinand I. Habsburški i Ivan Zapolja – poprimila je i vjerski karakter unatoč tomu što su oba umrla kao rimski katolici. Neprijatelji habsburškog kralja odbili su katoličku vjeru kao „austrijsku” vjeru. Krajem 16. stoljeća pretežiti dio stanovništva slijedio je neku protestantsku vjeroispovijest, ali započeo je i pokret rekatolizacije, kojim su rukovodili isusovački red i ostrogonski nadbiskup Péter Pázmány. Na protestantizam je prešao i znatni dio aristokracije, posebice na luteranizam, ali je među mađarskim stanovništvom znatni utjecaj zadobio i kalvinizam. Nekoliko generacija aristokratskih obitelji koje su živjele na granici između Turskog Carstva i Rimskog Carstva njemačkog naroda – na liniji Ozalj, Zagreb, Čakovec, Donja Lendava, Kanjiža, Sárvár, Eberau, Güssing, Lockenhaus, Esterháza, Forchtenstein, Željezno, Požun, Vöröskő (Oldruh, Bieberstein), Bytča, Trenčín, Sklabiná – također su postale luteranske, u nekim slučajevima kalvinističke. Naraštaji suvremeni Péteru Pázmányu su se

1 Tibor Klaniczay, *Réforme et transformation culturelles en Hongrie. In: Les réformes: enracinement socio-culturel. XXVe colloque international des études humanistes Tours, 1–13. juillet 1982.* Etudes réunies par Bernard Chevalier, Robert Sauzet. Paris 1982.; Mihály Balázs, *Einleitung.* Bibliotheca Dissidentium. Répertoire des non-conformistes religieux des seizième et dix-septième siècles. Éd. par André Séquenny. Tom. XII. Baden-Baden, 1990. (Bibliotheca Bibliographica Aureliana. CXXI.)

međutim u gotovo svim obiteljima katolizirale. Uz asistenciju habsburške države u šestom desetljeću 17. stoljeća ojačani katolicizam nije prezaio ni od nasilnog preobraćenja, što je inače bilo strano u Ugarskoj toga doba.

Znatni dio stanovništva bježao je pred turskim osvajanjima na sjever.² Uglavnom Srbi, Hrvati i Mađari. Tada su se pojavile bogate obitelji iz Segedina i Makóa u Velikoj Subotici, Košicu, Velikom Varadu i naravno u drugim gradovima, tada se znatni dio hrvatskog seoskog stanovništva naselio u naseljima nekadašnjih županija Zala, Vas, Sopron i Moson. U drugoj polovici 16. stoljeća velik se broj protestanata iz habsburških nasljednih zemalja, a kasnije u vrijeme Tridesetogodišnjeg rata, i iz Šleske, Češke, Würtenberga, Pfalza, Bavarске, ali i Beča (Hernalš) naselio na tom istom području, a građani uglavnom u Šopronu, Rustu, Kisegu.³ Egzuli s češkog govornog područja naselili su u prvom redu područje nastanjeno Slovaci-ma (Trenčín, Skalica). Dakle riječ je o etnički, jezično i vjerski vrlo složenom području.

KULTURNE USTANOVE, KNJIŽNICE

S obzirom na sustav prosvjetnih ustanova,⁴ vidljivo je da školski sustav, knjižnice i druge knjižne radionice koji su krajem 15. stoljeća bili izgrađeni i do tada su dobro funkcionirali, uništili su se

u borbama. U duhu protestantskih učenja, zahvaljujući prvenstveno odgovornom promišljanju plemstva i gradskih poglavara, do početka 17. stoljeća izgrađen je dobro organizirani sustav ustanova. On je uništen u Petnaestogodišnjem ratu, u ratnim pohodima erdeljskih kneževa protiv cara i u turskim provalama (velika tatarska invazija na Erdelj 1658. godine), odnosno u borbama Thökölyjevih i Rákóczijevih ustanaka. Budući da su u 17. stoljeću i ponovno oživljene katoličke ustanove uništene u tim ratovima, 18. stoljeće je doista bilo doba obnove.

Govoreći o knjižnoj kulturi aristokratskih obitelji,⁵ moramo naglasiti egzemplarnu ulogu dvorske kulture, odnosno činjenicu da su prekinutu organizacijsku snagu kraljevskog dvora svjesno i organizirano preuzele velikaške obitelji – ne samo veće obitelji predstavljene na sadašnjoj izložbi, nego i one koje su bile s njima u srodstvu: Mikulići, Erdődyji, Istvánffyji, Perényiji, Czobori, itd. Njihov najvažniji zadatak je u stvari bila obrana granica, svi njihovi postupci mogu se procijeniti samo kroz prizmu podređenosti obrani njihovih posjeda i zemlje: pokroviteljstvo nad crkvama, osnivanje škola, primanje putujućih tiskara i opskrba istih narudžbama, nadoknađivanje crkvene i svjetovne inteligencije kroz patronat nad studijima izvanredno nadarenih mladih ljudi iz okolice, gradnja utvrda, dvoraca, hortikultura, rasprostra-

2 Sažetak: József Bessenyei, *A menekültek és a magyarországi városbólzat kialakulása a török hódítás kezdeti periódusában (Izbjeglice i izgradnja mreže gradova u Ugarskoj u početnom periodu turskih osvajanja)*. Tanulmányok Szakály Ferenc emlékére (Studije u spomen na Ferenc Szakály). Uredili: Pál Fodor, Géza Pálffy, István György Tóth. Budimpešta, 2002, MTA TTI (Gazdaság- és társadalomtörténeti kötetek. 2.) 75–86.

3 István Monok, *Die Bibliothek des Johann Jacob Knaus. Die Reste einer württembergischen protestantischen Bibliothek in Güssing*. Jahrbuch des Ungarischen Kulturinstitutes in Stuttgart. Hrsg. von Gyula Kurucz. Stuttgart, 2003, 138–146.; Isti autor: *Württembergi exulánsok Batthyány Ferenc udvarában (Württembergi egzuli u dvoru Ferenc Batthyányja)*. Magyar Könyvszemle, 2003. 205–211.; Isti autor: *Die kulturvermittelnde Rolle des Batthyány-Hofes an der Wende vom XVI. zum XVII. Jahrhundert*. Deutsche Sprache und Kultur, Literatur und Presse in Westungarn/Burgenland. Hrsg. von Wynfrid Krieglleder, Andrea Seidler. Bremen, 2004, Edition Lumière, 75–90.; Isti autor: *Exulanten aus Bayern, Oberpfalz und Pfalz am Batthyány-Hof an der Wende des 16. und 17. Jahrhunderts*. Ungarn Jahrbuch 2004 [2005], 178–189.

4 Tibor Klaniczay, *Les intellectuels dans un pays sans universités (Hongrie: XVIe siècle)*. Intellectuels français, intellectuels hongrois. Ed. par Béla Köpeczi, Jacques Le Goff. Budapest–Paris, 1985. 99–109.; Isti autor: *Die Soziale und institutionelle Infrastruktur der ungarischen Renaissance*. Die Renaissance im Blick der Nationen Europas. Hrsg. von Georg Kaufmann. Wiesbaden, 1991. (Wolfenbütteler Abhandlungen zur Renaissanceforschung. Bd. 9.), 319–338.

5 István Monok, *A magyarországi főnemesség könyvgyűjtési szokásai a XVI–XVII. században (Običaji sakupljanja knjiga ugarskog visokog plemstva 16.–17. stoljeća)*. Café Babel, 14. svezak (Zbir). 1994/4, 59–68.; Isti autor: *Über die höfischen Bibliotheken des XVI–XVII. Jahrhunderts im Karpatenbecken*. Acta Comeniana 15–16 (2002) [2003], 127–140.

njivanje novih korisnih i ukrasnih biljaka, primanje inozemnih graditelja, glazbenika, umjetnika i znanstvenika itd.⁶

KARAKTERISTIKE ZBIRKA KNJIGA TOGA RAZDOBLJA

Iz predgovora izdanja⁷ objavljenih u Ugarskoj 16.–17. stoljeća, posveta⁸ đaka peregrina u izdanjima objavljenim u inozemstvu dobro se može pratiti promjena kulturnog ukusa generacija aristokratskih obitelji, odnosno postojanost u vjerskim uvjerenjima ili upravo njihova promjena. Sukladno tomu, na mađarskom su objavljene temeljne knjige organizacije protestantskih crkava, priručnici nekoliko vrlo uglednih wittenberških, heidelbergških i tübingenških autora; na dvorovima visokog plemstva djela aktivnih svećenika i drugih intelektualaca, djela namijenjena za upotrebu u školama te prigodna izdanja. Može se primijetiti povećanje omjera knjiga svjetovne tematike u tiskanoj knjižnoj građi do kraja 16. stoljeća, da bi u

prvoj polovici 17. stoljeća naglasak ponovo pao na teološka djela.⁹ Razlog tomu je polemika s predstavnicima ojačane katoličke crkve, no ojačala se i razlika u mišljenjima između pojedinih protestantskih vjeroispovijesti. Reformatorski i evanđelički crkveni okruzi u Zadunavlju tek su se početkom 17. stoljeća definitivno razdvojili.¹⁰ Lako se može primijetiti kako su Franjo Nádasdy (crni beg), Pavao Nádasdy, Franjo Batthyány, Nikola Bánffy, Juraj Zrinski, Stjepan Illésházy i Kata Pálffy ili Petar Révay na svojim posjedima pomoću tiskara aktivno utjecali na te polemike. Rekatolizirani članovi pojedinih obitelji (Franjo Nádasdy, Adam Batthyány, Krsto Bánffy, Nikola Esterházy itd.) odmah su preobrazili kulturalnu fizionomiju područja time što više nisu podupirali ni svećenike, ni škole, ni tiskare, već su prostora dali djelatnosti franjevac, isusovaca ili cistercita (negdašnja Zapadna Ugarska), koji su sada u središtu naše pozornosti.

Povijest knjižnica pojedinih obitelji – posebno istražujući njihov sadržajni sklop – dakako, točno pokazuje tu promjenu. Općenito se može reći da

6 Književnopovijesne obrade prema klasičnom modelu u svojoj strukturi također prati dvorove: János Horváth, *A reformáció jegyében (U znaku reformacije)*. Budapest, 1957: *A Perényiek csoportja (Grupa oko obitelji Perényi)*, *János király körül (Grupa oko kralja Ivana)*, *Nádasdy csoportja (Grupa oko Nádasdyja)*; *Az Enyingi Török-család kötelekében (U vezama obitelji Török iz Enyinga)*; i jedno izdanje izvora u smislu modernih shvaćanja: *Magyar udvari rendtartás. Utasítások és rendeletek 1617–1708. (Ugarsko dvorsko domaćinstvo. Upute i uredbi 1617–1708.)* Za tisk priredio András Koltai. Bp., 2001, Osiris Kiadó.

7 Károly Szabó, *Régi Magyar Könyvtár [Stara mađarska knjižnica]* I. svezak (RMK I.) Bibliografski priručnik za domaće tiskanice na mađarskom jeziku objavljene između 1531. i 1711. Bp., 1879.; Károly Szabó, *Régi Magyar Könyvtár [Stara mađarska knjižnica]* II svezak (RMK II.). Bibliografski priručnik za domaće tiskanice na stranim jezicima objavljene između 1473. i 1711. Bp., 1885.; *Régi Magyarországi Nyomtatványok [Stare tiskanice Ugarske]* (RMNy). 1473–1600. Rad Gedeona Borse, Ferenc Hervayja, Béle Holla, Istvána Käfera i Ákosa Kelecsényija. Akadémiai Kiadó, Bp., 1971.; *Régi Magyarországi Nyomtatványok [Stare tiskanice Mađarske]* (RMNy). 1601–1635. Rad Gedeona Borse, Ferenc Hervayja i Béle Holla u suradnji s Józsefom Fazekasom, Jánosom Heltaiem, Ákosom Kelecsényiem i Juditom Vásárhelyi. Akadémiai Kiadó, Bp., 1983.; *Régi Magyarországi Nyomtatványok* (RMNy). 1636–1655. Rad Jánosa Heltaia, Béle Holla, Ilone Pavercsik i Judita P. Vásárhelyi u suradnji s Sándorom Dörnyeiem, Juditom V. Ecsedy i Istvánom Käferom. Akadémiai Kiadó, Bp., 2000.

8 *Régi Magyar Könyvtár [Stara mađarska knjižnica]*. III. svezak. Bibliografski priručnik za tiskanice mađarskih autora objavljene na stranim jezicima u inozemstvu između 1480. i 1711. Napisali Károly Szabó i Árpád Hellebrant. Bp., 1898.; *Régi Magyar Könyvtár [Stara mađarska knjižnica]*. III. svezak. Bibliografski priručnik za tiskanice mađarskih autora objavljene na stranim jezicima u inozemstvu između 1480. i 1711. Napisali Károly Szabó i Árpád Hellebrant. *Pótlások, kiegészítések, javítások (Nadoknade, nadopune i ispravci)*, sv. 1–5. Rad Sándora Dörnyeia i Irme Szálka pod rukovodstvom Gedeona Borse. Budimpešta, 1990–1996, Országos Széchényi Könyvtár.

9 Katalin Péter, *Aranykor és romlás a szellemi műveltség állapotaiában [Zlatno doba i propadanje u stanjima duhovnog prosvjete]*. P. K.: *Papok és nemesek [Svećenici i plemstvo]*. Bp., 1995, Ráday Gyűjtemény (Rádayeva zbirka), 77–97.; najnovije: János Heltai *A XVII. század első felének (1601–1655) kiadványstruktúrája Magyarországon (Az egyházi-vallási művek funkcionális és használati műfaji rendszere: Műfajteremtő elvek és célok, nyomtatott műfajok)*. (Izdavačka struktura u Ugarskoj u prvoj polovici XVII. stoljeća (1601–1655) Rukopis, 2003. Sažeto izlaganje o temi vidi u: János Heltai, *A 17. század első felének kiadványszerkezete: Műfajteremtő elvek és célok. Fejezetek 17. századi nyomdászattunkból*. Ur. Judit P. Vásárhelyi, Budapest, 2001.

10 István Monok, *Nyugat-magyarországi olvasmányok a XVI–XVII. században [Zapadno-ugarsko štivo u XVI–XVII.]* Muratáj 2002. [2003], 51–66.; Isti autor: *Lesende Magnaten und Bürger im Westungarn*. Bibliothekar und Forscher. Beiträge zur Landeskunde des burgenländisch-westungarischen Raumes. Festschrift für Norbert Frank zum 60. Geburtstag. Hrsg. von Felix Tobler. Eisenstadt, 2003. (Burgenländische Forschungen. Sonderband XXV.) 179–190.

se do kraja 16. stoljeća u tim knjižnicama sabirala suvremena humanistička knjižna građa (kritička izdanja antičkih autora i crkvenih otaca, djela suvremenih humanista) rana reformatorska književnost neovisno o vjeroispovijesti (Luther, Melanchthon, Bugenhagen, Calvin, Bèze, Zwingli, itd.), latinska, njemačka, talijanska, iznimno, francuska historijska književnost, temeljna pravna djela te izdanja tiskare pod pokroviteljstvom obitelji. Oni velikaši koji su se i osobno bavili pitanjima crkvene organizacije (Stjepan Illésházy, Franjo Batthyány, Juraj Thurzó), nabavljali su mnogo takvih knjiga, makar se one bavile i sporednim pitanjima.

UTJECAJ PETNAESTOGODIŠNJEG RATA, MODERNIZACIJA U KNJIŽNICAMA

Osim što je prouzrokovao teške gubitke u mreži ustanova zemlje, Petnaestogodišnji je rat skrenuo pozornost na to da je protjerivanje Turaka iz Karpatskog bazena i s Balkana sve hitniji zadatak europskih sila. Zato je i prijelaz iz 16. u 17. stoljeće prošao u znaku razmišljanja o kršćanskoj suradnji. U teologiji su postala popularna djela ireničke misli, u filozofiji kršćanskog novostoicizma, a političkom razmišljanju djela *unio christiana*. Posebice francuske zamisli o savezu, planovi o protjerivanju Turaka u različitim su oblicima dospijevali u knjižnice ugarskih velikaša. S pravom, budući da su planovi koji su pretpostavljali savez francuskog i habsburškog vladara kao temelj kršćanskog ujedinjenja, raskrstili s onim tradicionalnim razmišljanjem koje je mogućnost suradnje povezivalo s pobjedom nad nekom velikom silom. Naža-

lost, u Tridesetogodišnjem ratu ostvarila se ova posljednja varijanta. Za mađarsku i erdeljsku politiku to je značilo da se izbor suzio na pitanje „s Habsburzima ili bez njih”, a davanje odgovora pokazalo podijeljenost. Petar Pázmány pokušao je utjecati na onodobne pripadnike mlade aristokratske generacije da ne razmišljaju samo iz te perspektive. Savez s Habsburzima – ali ne nakon svladavanja protestantskog Erdelja, nego zadržavajući ga – za njega je bila ostvariva alternativa, kao što je poslije bila i za Nikolu Zrinskog, Franju Nádasdyja, Nikolu Pázmánya i druge. Dakle nije čudo što su velikaši, skupljači knjiga, proširivali svoje spoznaje i knjižnice u pravcu literature s područja političke teorije. Pripremajući se za rat, nisu zaboravili ni djela iz vojnih znanja i znanja o gradnji utvrda.¹¹

Na sredini, odnosno u drugoj polovici 17. stoljeća, smirilo se i mijenjanje načina života aristokratskih obitelji negdašnje zapadno-ugarske regije u smislu da su sve veću pozornost obraćali na moderniziranje njihove okoline i načina života. Učili su jezike, pored znanja njemačkog i talijanskog, počelo se širiti znanje francuskoga jezika, odgoj djece usredotočivali su u prvome redu na stjecanja spoznaja uljuđenih i korisnih budućim, odraslim političarima (zemljopis, teorija politike i države, vođenje rata, mačevanje, ples itd.). Sukladno tomu modernizirala se i građa knjižnica.

Na kraju ovog uvoda, dakle, možemo izreći mišljenje da su članovi obitelji zastupljenih na sadašnjoj izložbi bili naobrazbe slične onoj njihovih austrijskih i čeških suvremenika koji su živjeli u dvorskom okruženju.¹²

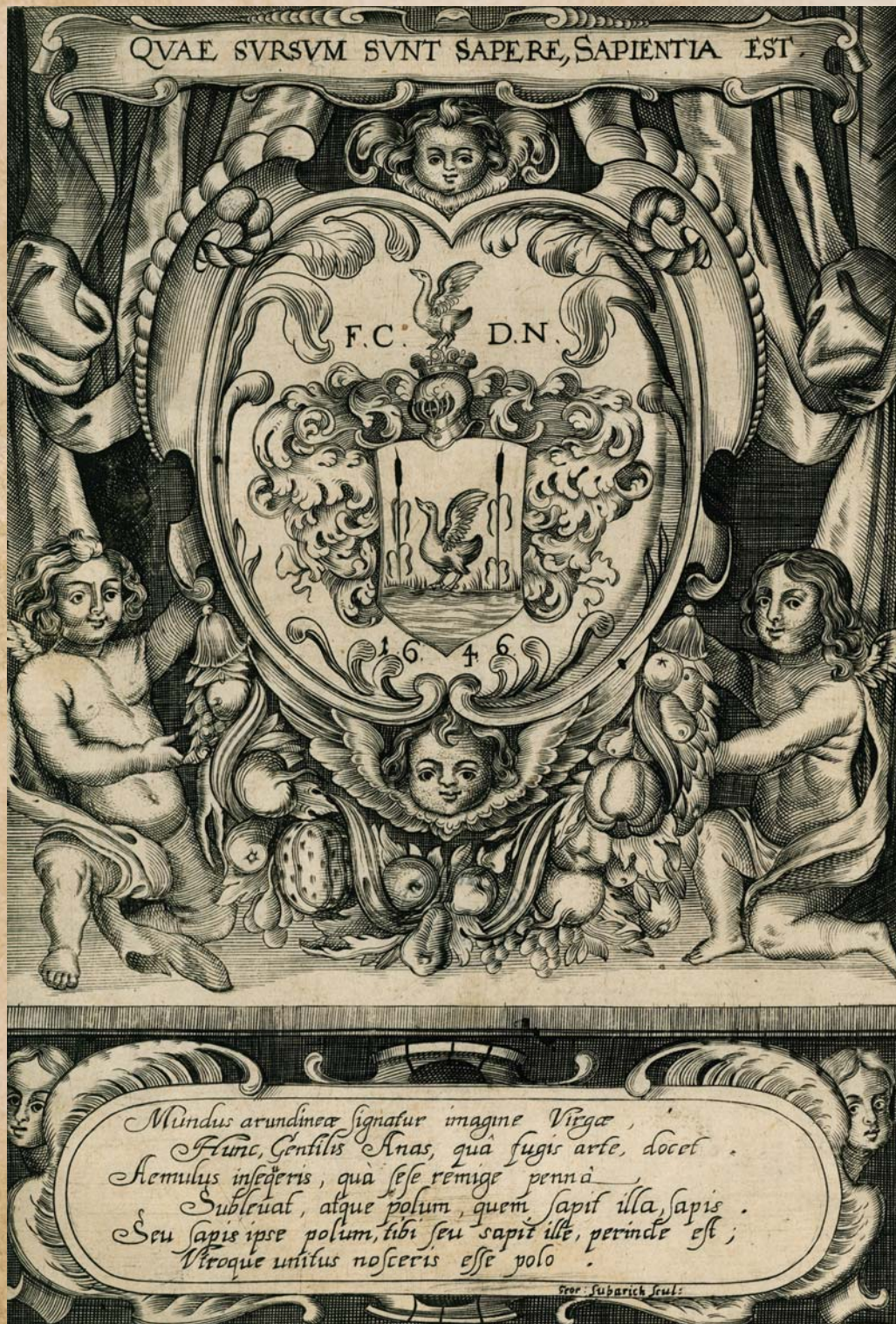

11 Tibor Klaniczay, *Korszerű politikai gondolkodás és nemzetközi látókör Zrínyi Miklós műveiben* Irodalom és ideológia a 16–17. században. (Suvremeno političko razmišljanje i međunarodni vidokrug u djelima Nikole Zrinskog. U: Književnost i ideologija u 16–17. st.) Uredio: Béla Varjas. Bp., 1987, Akadémiai Kiadó, 337–400.; Péter Ötvös, *Pázmány Miklós gróf könyvei. Klaniczay- emlékkönyv (Knjige grofa Miklósa Pázmány. Klaniczayjev zbornik)*. Uredio: József Jankovics. Bp., 1994, 344–364.

12 Usp. *Adel im Wandel*. Ausstellung. Horn, 2- 5. Juli 1990. Hrsg. von Helmut Feigl. Wien, 1991. (Studien und Forschungen aus dem Niederösterreichischen Institut für Landeskunde; 15)

JOHANNES CAPISTRAN SEBACHER, DER ZUM VIERTEN ERBAUTE TEMPEL SALAMON, DAS IST: HÖCHST-SCHULDIGST-DEMÜTHIGE
 DANCK-LOB-EHR UND DEDICATIONS-PREDFE / VON DER ZUM VIERTEN HÖCHST-KOSTBAR
 VON IHRO HOCH-FÜRSTL: DURCHLEUCHT PAULO ESTERHASY ERBAUTEN KIRCHEN DESS WEIT-BERÜHMTE GNADEN-ORTHS MARIA
 AUF DER HAYDT HINTER DEM UNGERISCHEN SEE-FÖRTO..., TYRNAVIAE, JOHANN ANDREAS HÖRMANN, 1703.

Frankapan-Zrinski ♦ Valvasor ♦ Bánffy ♦ Nádasdy ♦ Batthyány
Esterházy ♦ Pálffy ♦ Thurzó-Illésházy ♦ Révay

Plava krv, crna tinta

KNJIŽNICE VELIKAŠKIH OBITELJI OD 1500. DO 1700.

❧ *Plava krv, crna tinta* ❧

KNJIŽNICE VELIKAŠKIH OBITELJI OD 1500. DO 1700.

Plava krv, crna tinta

KNJIŽNICE VELIKAŠKIH OBITELJI OD 1500. DO 1700.

Međunarodna putujuća izložba

ZAGREB, BRATISLAVA, MARTIN, BUDAPEST, BURG FORCHTENSTEIN

Jesen 2005. - Jesen 2007.

Organizatori izložbe:

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR (Mađarska)

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ KNIŽNICA (Slovačka)

ESTERHÁZY PRIVATSTIFTUNG (Austrija)

NACIONALNA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA (Hrvatska)

Nakladnik kataloga: NACIONALNA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA

Glavni izdavač: JOSIP STIPANOV

Autor izložbe: ISTVÁN MONOK

Urednici: KLÁRA KOMOROVÁ, IVAN KOSIĆ, STEFAN KÖRNER

Urednik kataloga: IVAN KOSIĆ

Priređivači izložbe: IVAN KOSIĆ, DAVORKA PŠENICA

Grafička obradba: † LÁSZLÓ KISS

Plan izložbe: BORIS KREN

Uvodna rasprava: ISTVÁN MONOK

Autori rasprava i popisa predmeta:

EVA FRIMMOVÁ, KLÁRA KOMOROVÁ, IVAN KOSIĆ, STEFAN KÖRNER, VLADIMIR MAGIĆ, ISTVÁN MONOK, HELENA SAKTOROVÁ

Karte crtali: KATALIN PLIHÁL, BALÁZS MIHÁLYI

Prijevod na hrvatski: TAMARA BAKRAN, HELENA MOLNAR, VIKTORIJA ŠANTIĆ, JOLÁN MANN, VALÉRIA SZELI

Fotografije:

DARKO ČIŽMEK, ANDRÁS DABASI, JÓZSEF HAPÁK, MANNFRED HORVATH, SONJA HRELJA,

ANNA JANČIOVÁ, JÁNOS KÁLDOS, LAJOS KARASZ, ZOLTÁN NAGY, ERIKA NAGY-CZIKKELY, ANIKÓ ZSÉLI

Izložbene predmete posudili su:

MAĐARSKA

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR – Budapest

MAGYAR ORSZÁGOS LEVÉLTÁR – Budapest

DEBRECENI EGYETEM EGYETEMI ÉS NEMZETI KÖNYVTÁR – Debrecen

EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM EGYETEMI KÖNYVTÁR – Budapest

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA – Budapest

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM – Budapest

AUSTRIJA

ESTERHÁZY PRIVATSTIFTUNG – Eisenstadt

FÜRSTLICHE BIBLIOTHEK SCHLOSS EISENSTADT – Eisenstadt

ÖSTERREICHISCHE NATIONALBIBLIOTHEK – Beč

FRANZISKANER KLOSTERBIBLIOTHEK – Güssing

SLOVAČKA

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ KNIŽNICA – Martin

UNIVERZITNÁ KNIŽNICA – Bratislava

SLOVENSKÉ NÁRODNÉ MÚZEUM – Červený Kameň, Martin

HRVATSKA

NACIONALNA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA – Zagreb

METROPOLITANSKA KNJIŽNICA – Zagreb

HRVATSKI POVIJESNI MUZEJ – Zagreb

HRVATSKI DRŽAVNI ARHIV – Zagreb

ISBN 953 500 043 8

Englesko izdanje: ISBN 963 200 498 1 Mađarsko izdanje: ISBN 963 200 497 3

Njemačko izdanje: ISBN 3 9501891 3 0 Slovačko izdanje: ISBN 80 89023 27 4

❧ Sadržaj ❧

Velikaši i kultura knjige u 16. i 17. stoljeću na granici dviju država (István Monok)	11
Bibliotheca Zriniana (Ivan Kosić)	17
Opis izloženih predmeta	27
Knjižnica Janeza Vajkarda Valvasora (Vladimir Magić)	41
Opis izloženih predmeta	49
Donjolendavski dvor obitelji Bánffy/Banić i njihova knjižna naobrazba (István Monok) ...	61
Opis izloženih predmeta	65
Sárvárski i pottendorffski dvor obitelji Nádasdy i njihova knjižna naobrazba (István Monok)	69
Opis izloženih predmeta	77
Güssinški dvor obitelji Batthyány i njihova knjižna naobrazba (István Monok)	87
Opis izloženih predmeta	93
Bibliotheca Esterházyana (Stefan Körner)	105
Opis izloženih predmeta	119
Knjižnica obitelji Pálffy (Eva Frimmová)	129
Opis izloženih predmeta	135
Knjižnica palatina Jurja Thurza i Rodovska knjižnica Illésházyevih (Helena Saktorová)	141
Opis izloženih predmeta	149
Knjižnica obitelji Révay (Klára Komorová)	157
Opis izloženih predmeta	163
Kratice	169
Dvorovi velikaša spomenuti u katalogu (karta)	170
Konkordancija imena obitelji spomenutih u ovome katalogu	171
Konkordancija imena mjesta spomenutih u ovome katalogu	175